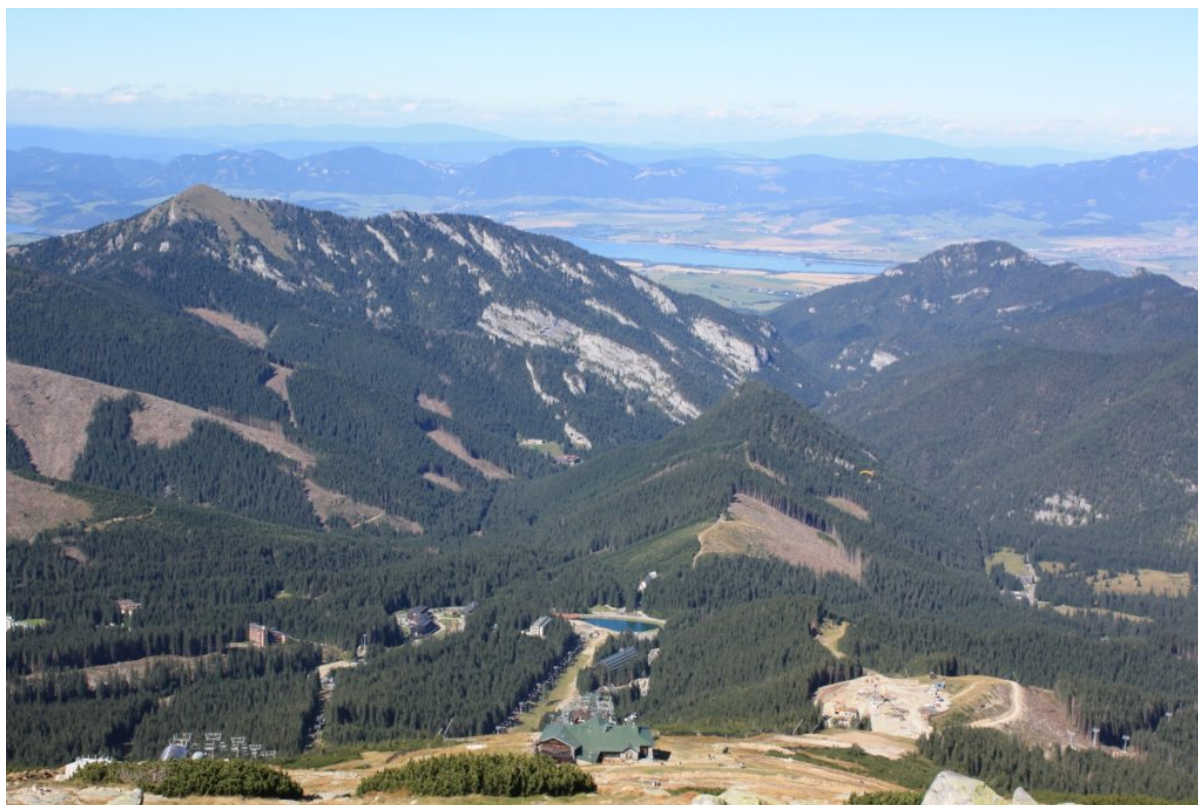

Náučný chodník Demänovská dolina

Kraj:	Žilinský
Okres:	Liptovský Mikuláš
Geomorfologická jednotka:	Nízke Tatry
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územia:	Národný park Nízke Tatry a národná prírodná pamiatka Vrbické pleso
Prístup:	bus Demänovská Dolina, Jasná a pešo asi 0,7 km po žltej značke k turistickému rázcestiu Mikulášska chata
Východisko:	Demänovská Dolina, Jasná
Trasa:	Demänovská Dolina, Jasná, Vrbické pleso - Zadná voda - Tri vody - Luková - Široká dolina - Demänovská Dolina, Lúčky
Dĺžka, prevýšenie:	13,5 km, prevýšenie 750 m (opačným smerom 820 m)
Čas prechodu:	5 h
Počet zastávok:	12
Náročnosť:	stredne náročná až náročná trasa (dĺžkou, prevýšením i vysokohorským prostredím)

Zameranie chodníka: prírodovedné, geovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je postupne súběžná so žltou, červenou a zelenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 1988, 2001 a 2015 obnova

Aktuálny stav: Chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: leták Demänovská dolina: náučný chodník (autor textu M. Hančín, vyd. Banská Bystrica: Štátna ochrany prírody SR, 2015)

Kontakt: Správa Národného parku Nízke Tatry so sídlom v Banskej Bystrici, pracovisko Liptovský Hrádok, ul. SNP 311, 033 01 Liptovský Hrádok, tel. 044 / 5222 875

Poznámka/upozornenie: Trasa náučného chodníka v oblasti Lukovej vystupuje do oblasti hornej hranice lesa a vedie vysokohorským terénom. V prípade zhoršenia sa poveternostných podmienok je možné pred týmto úsekom na rázcestí Č × M „Pod Orlou skalou“ zostúpiť po modrej značke do Jasnej.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie starších žiakov a to len za vhodných poveternostných podmienok (poznámka vyššie).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Demänovská Dolina. Obec v severnej časti Nízkych Tatier (Ďumbierskych Tatier) južne od Liptovského Mikuláša, ktorá vzniká na území Demänovskej doliny (ako ju definuje samostatné heslo) v roku 1964 zlúčením turistických objektov v miestnych častiach: Tri studničky, Jaskyne, Repiská, Lúčky a Jasná. Jasná bol pôvodne názov horných častí doliny, neskôr sa rozšíril aj na okolie Vrbického plesa a Záhradky. Pôvodne pozemky vlastnili zemepáni Liptova, ktorí ich využívali na ťažbu dreva, pasenie dobytky a oviec v letnom období. Po objavení Demänovskej jaskyne slobody v roku 1921 a najmä vybudovaní lanovky na Chopok (1954) sa dolina vyvinula na jedno z najfrekventovanejších stredísk cestovného ruchu na Slovensku s neustále sa rozširujúcimi ubytovacími a stravovacími kapacitami ako aj infraštruktúrou najmä pre zimné športy (lanovky, lyžiarske vleky).

Demänovská dolina. Jedna z najrozsiahlejších a prírodovedne najpestrejších dolín severnej strany Nízkych Tatier, južne od Liptovského Mikuláša. V širšom zmysle zaberá povodie Demänovky od okraja pohoria po jeho hrebeň a má dĺžku zhruba 10 km s prevýšením 1 340 m. Obrúbená je časťou hlavného hrebeňa pohoria v úseku Poľana - Dereše - Chopok (2 024 m n. m.) - Krúpova hoľa, od západu rázsochou Zákluky - Bôr - Siná, od východu Prašivá - Tanečnica - Krakova hoľa - Pusté - Demänovská hora. Dolinu v hornej časti (v menšej polovici jej dĺžky) vetví rázsocha Ostredku (1 167 m n. m.), vybiehajúca z Chopku, na dolinu Demänovky (aj Široká dolina) a dolinu Zadnej vody. Územie má pestrú geologickú stavbu so zastúpením najrôznejších hornín jadrových pohorí (granitoidy, mezozoické sedimentárne horniny). Závery čiastkových dolín pod hlavným nízkotatranským hrebeňom sú formované ľadovcami (kary, morény, pliesko). V severnej časti doliny na vápencoch vznikol najrozsiahlejší podzemný krasový systém na Slovensku s viacerými sprístupnenými jaskyňami. Pre svoje prírodné atraktivity a sprístupnenosť po objavení Demänovskej jaskyne slobody (viac v textoch k náučnému chodníku k nej) v roku 1921 a najmä vybudovaní lanovky na Chopok (1954) sa dolina vyvinula na jedno z najfrekventovanejších stredísk cestovného ruchu na Slovensku, v ktorom v posledných desaťročiach dominujú zimné športy, a to na úkor prírodných hodnôt územia. Takmer celé územie je súčasťou Národného parku Nízke Tatry (okrem kúska na severnom okraji) a veľká časť

vlastnej Demänovskej doliny (krasová oblasť v severnej polovici územia pod ústím Zadnej vody do Demänovky až po rozvodia na rázsochách) je národnou prírodnou rezerváciou Demänovská dolina s najprísnejším stupňom ochrany územia, vyhlásenou už v roku 1929 (heslo tu aj tu).

Národná prírodná pamiatka Vrbické pleso. Chránené územie v závere Demänovskej doliny, resp. v jej západnej vetve - doline Zadnej vody - v Nízkych Tatrách južne od Liptovského Mikuláša vyhlásené v roku 1975 na ochranu najväčšieho prirodzeného nízkotatranského jazera. Pleso je ľadovcového pôvodu - vzniklo po ústupe horského ľadovca stekajúceho zo severných svahov Chopka a Derešov zahradením morénou. Leží vo výške 1 123 m n. m., dosahuje hĺbku 8 m, postupne prirodzene zarastá vegetáciou a zazemňuje sa, čím sa jeho plocha znižuje. V okolí plesa sú nevelké rašeliniská s rašelinníkmi, ploníkom obyčajným, brusnicou čučoriedkovou či rosičkou okrúhlostou. Územie je prístupné turistickým chodníkom.

Národný park Nízke Tatry (NAPANT). Druhý najväčší národný park Slovenska s rozlohou (bez ochranného pásma) bežmála dosahujúcou rozlohu najväčšieho - Tatranského - národného parku. Bol vyhlásený v roku 1978 v dvoch izolovaných avšak na dvoch miestach sa stýkajúcich areáloch, a to v ústrednej časti a na severných rázsochách **Ďumbierskych Tatier** a najvýchodnejšej časti **Starohorských vrchov** (západná časť) a v ústrednej časti a na severných rázsochách **Kráľovoholských Tatier** a malej okrajovej časti **Slovenského raja** (východná časť). Mohutná klenbohrást Nízkych Tatier, pretiahnutá západo-východným smerom, dlhá vzdušnou čiarou 60 - 75 km, presahuje vo veľkej svojej časti hornú hranicu lesa (zníženú človekom) a Ďumbierom dosahuje nadmorskú výšku 2 046 m. Centrálnu a južnú časť tohto jadrového pohoria budujú prevažne kryštallické bridlice a granitoidné horniny a severné rázsochy ako aj Starohorské vrchy na území národného parku najmä vápence, dolomity, pieskovce, ílovité a piesčité bridlice. Na rozsiahlych vápencových územiach sa vyvinul kras - spomedzi dvanástich vyčlenených nízkotatranských krasových území sú azda najpopulárnejšími Kras Demänovskej doliny (s Demänovským jaskynným systémom, vyše 43 km dlhým), Kras Jánskej doliny (s najhlbšou jaskyňou na Slovensku - Systém Hipmanových jaskýň - s hĺbkou 499 m) či Ďumbiersky vysokohorský kras (s Jaskyňou mŕtvych netopierov, vyše 21 km dlhou). Asi 70 % územia parku zaberajú lesy, ktoré sú aktuálne postihnuté na mnohých miestach zvýšenou neplánovanou ťažbou spôsobenou rôznymi príčinami (vetrové či lykožrútové kalamity), vyplývajúcimi z narušenej ekologickej stability porastov ako dôsledku nepriaznivého stavu lesov (neprirodzená štruktúra, meniace sa prírodné podmienky, turizmus, chyby v obhospodarovaní). Najvyššie územia národného parku zaberajú okrem skalných vrcholov a chrbtov pred stáročiami odlesnené sekundárne lúky a pasienky (hole). Horskú flóru zastupujú napr. zvonček maličký, horec Clusiov, stokráska Micheliho, poniklec slovenský či metluška krivoľaká, z fauny tu žije o. i. medveď, rys, vlk, svišť i vysadený kamzík vrchovský tatranský, vzácny hrabáč tatranský a hrabáč snežný. Vtáky reprezentuje orol skalný, orol kriklavý, včelár obyčajný, hlucháň hôrny, tetrov holník. Na území národného parku je viacero území európskeho významu a prekrýva ho chránené vtáčie územie Nízke Tatry (s výnimkou areálov lyžiarskych stredísk v masíve Chopku), ktoré sú súčasťou sústavy Natura 2000; v krasovej časti Demänovskej doliny je vyhlásená ramsarská lokalita Jaskyne Demänovskej doliny.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Demänovská dolina
2. Vrbické pleso
3. Lesné spoločenstvá
4. Pramenné oblasti - kolobeh vody
5. Natura 2000 na území Národného parku Nízke Tatry

6. Fauna a flóra Nízkych Tatier
7. Športovo-rekreačný areál Jasná
8. Horná hranica lesa
9. Banícka činnosť
10. Salašníctvo a pastierstvo
11. Slovenské národné povstanie
12. Riečno-ladovcová plošina Lúčky

